

WOJEWODA MAZOWIECKI

WK-II.431.14.2022

Warszawa, 27 stycznia 2023 r.

**Pani
Jolanta Turkiewicz
tłumacz przysięgły języka
francuskiego i włoskiego**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego¹ Ewa Pawłowska – główny specjalista w Wydziale Kontroli Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie przeprowadziła 7 grudnia 2022 r. kontrolę w zakresie prawidłowości i rzetelności prowadzenia repertorium oraz pobierania wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego, wykonane na rzecz podmiotów, o których mowa w art. 15 ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego, tj. sądu, prokuratora, Policji oraz organów administracji publicznej.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2021 r. do 18 listopada 2022 r. – w zakresie kompletności prowadzonego repertorium i prawidłowości pobierania wynagrodzenia oraz okres od daty ostatniej czynności odnotowanej w repertorium do dnia kontroli – w celu określenia 3-letniej przerwy w wykonywaniu czynności tłumacza przysięgłego.

Nawiązując do projektu wystąpienia pokontrolnego z 22 grudnia 2022 r., do którego nie wniesiono zastrzeżeń, przekazuję Pani wystąpienie pokontrolne.

W okresie objętym kontrolą repertorium prowadzone było w formie elektronicznej i obejmowało 1376 wpisów, w tym 3² wpisy na rzecz podmiotów, o których mowa w art. 15 ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego. Kontroli poddano co 4. stronę wydruku

¹ Ustawa z dnia 25 listopada 2004 r. o zawodzie tłumacza przysięgłego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1326).

² Pozycje z 2021 r. lp. 105, 106, 107.

repertorium, tj. 350 wpisów – w zakresie prawidłowości i rzetelności prowadzenia repertorium oraz wszystkie wpisy – w zakresie wysokości pobranego wynagrodzenia na rzecz podmiotów, o których mowa w art. 15 ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego, tj. sądu, prokuratora, Policji oraz organów administracji publicznej.

Zgodnie z oświadczeniem tłumacza przysięgłego, w okresie objętym kontrolą nie miały miejsca przypadki odmowy wykonania tłumaczenia na żądanie sądu, prokuratora, Policji oraz organów administracji publicznej.

W badanych przypadkach wysokość pobranego wynagrodzenia została wyliczona zgodnie ze stawką określoną w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego³.

Od dnia ostatniego wpisu tłumacz przysięgły nie przerywał wykonywania czynności na okres dłuższy niż 3 lata⁴ oraz spełnił ustawowy obowiązek złożenia Wojewodzie Mazowieckiemu wzoru podpisu i odcisku pieczęci tłumacza przysięgłego, o którym mowa w art. 19 ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego.

W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości polegające na braku odnotowania w repertorium niektórych ustawowo wymaganych danych, tj.:

- daty zwrotu dokumentu wraz z tłumaczeniem – w 6 wpisach (z 2021 r. lp.: 630, 631; z 2022 r. lp.: 192, 319, 320, 321).

Zgodnie ze stanowiskiem Komisji Odpowiedzialności Zawodowej Tłumaczy Przysięgłych⁵ przy Ministrze Sprawiedliwości : *„Zarówno data zlecenia jak i data zwrotu powinny być pełne (...) przy czym data zwrotu dokumentu nie musi być, zgodnie z ustawą, poświadczona podpisem zlecniodawcy.”*

³ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego (Dz. U. z 2021 r. poz. 261).

⁴ Zgodnie z interpretacją przedstawioną w piśmie Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 8 lipca 2013 r., znak DZP-V-670-391/13, trzyletnią przerwę w wykonywaniu czynności tłumacza przysięgłego można stwierdzić wówczas, gdy od ostatniej czynności odnotowanej w repertorium tłumacza przysięgłego upłynęły ponad 3 lata. Stanowisko dostępne na stronie www.bip.mazowieckie.pl, w zakładce – Urząd Wojewódzki, podzakładce Informacje wydziałów i biur -> Wydział Kontroli -> Tłumacze przysięgli.

⁵ Udostępnionym na stronie internetowej www.bip.mazowieckie.pl, w zakładce – Urząd Wojewódzki, podzakładce Informacje wydziałów i biur -> Wydział Kontroli -> Tłumacze przysięgli. Zaktualizowane stanowisko dostępne jest na stronie głównej Ministerstwa Sprawiedliwości, w zakładce *Co robimy*, podzakładce *tłumacze przysięgli*.

- daty dokumentu albo adnotacji o jej braku na tłumaczonym dokumencie – w 26 wpisach (z 2021 r. lp.: 155, 182, 217, 243, 293, 294, 322, 323 ; z 2022 r. lp.: 82, 186, 191, 390, 391, 392, 529, 530, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 628, 630, 632, 633).

W myśl ww. Stanowiska: „ (...) *W razie braku daty lub oznaczenia dokumentu, należy ten fakt odnotować zwrotem „bez oznaczenia” lub skrótami „b.d.” albo „b.o.”,*

- oznaczenia dokumentu albo adnotacji o jego braku na tłumaczonym dokumencie – w 61 wpisach (z 2021 r. lp.: 5, 6, 50, 53, 54, 78, 80, 103, 155, 184, 187, 211, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 244, 265, 266, 268, 323, 520, 522, 523, 546, 630, 631, 632, 654, 681, 685; z 2022 r. lp.: 58, 81, 82, 83, 110, 137, 186, 187, 191, 192, 213, 295, 341, 345, 366, 369, 388, 390, 392, 415, 418, 529, 530, 531, 605, 627, 628, 632).

Zgodnie z ww. stanowiskiem: „*Numer dokumentu może być w tej rubryce wpisany jako oznaczenie dokumentu, jeśli dokument jest opatrzony numerem (...). W razie braku daty lub oznaczenia dokumentu, należy ten fakt odnotować zwrotem „bez oznaczenia” lub skrótami „b.d.” albo „b.o.”,*

- uwag o formie tłumaczonego dokumentu – w 1 wpisie (z 2021 r. lp. 681).

W myśl ww. stanowiska rubryka uwagi o rodzaju, formie i stanie dokumentu: „(...) Zawsze jednak należy w tej rubryce stwierdzić, czy dokument jest w formie oryginału lub tekstu niesygnowanego (kopii, wydruku faksu, skanu itp.). Natomiast rubryka ta nie wymaga oczywiście wpisu w przypadku tłumaczenia ustnego”,

- języka tłumaczenia – w 2 wpisach (z 2021 r. lp. 157, 681).

W myśl ww. stanowiska „*Wpis do tej rubryki ma określić czynność wykonaną przez tłumacza przysięgłego, a więc jedną z następujących czynności: tłumaczenie pisemne na język (...), tłumaczenie ustne (zawsze na język [...] i z języka[...] na język polski), poświadczenie dostarczonego tłumaczenia pisemnego na język (...), odpis dokumentu w języku (...)*”.

- liczby stron tłumaczenia – w 1 wpisie (z 2022 r. lp. 192).

W myśl ww. stanowiska: „*Wpis ma określić cyframi arabskimi wyłącznie liczbę stron tłumaczenia pisemnego bez podawania liczby znaków na stronie obliczeniowej (...)*”,

- liczby sporządzonych egzemplarzy – w 1 wpisie (z 2022 r. lp. 192).

- wysokości pobranego wynagrodzenia – w 2 wpisach (z 2021 r. lp. 681; 2022 r. lp. 192).

Zgodnie z ww. stanowiskiem „(...) *jest bezwzględny obowiązek odnotowania w tej rubryce repertorium wysokości faktycznie pobranego wynagrodzenia. Nieprawidłowością, jest wpisanie*

w tym miejscu numeru faktury w przypadku prowadzenia przez tłumacza przysięgłego działalności gospodarczej, ponieważ wojewoda nie musi mieć wglądu do ksiąg prowadzącego taką działalność, więc odsyłanie osoby kontrolującej tłumacza, uniemożliwia sprawne przeprowadzenie kontroli”,

czym naruszono wymogi art. 17 ust. 2 pkt 1, 3, 4 i 6 ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego.

Ponadto, repertorium tłumacza przysięgłego nie zawierało ustawowo wymaganych kolumn przeznaczonych do odnotowania informacji określonych w art. 17 ust. 2 pkt 5 ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego, tj.: opisu tłumaczenia ustnego wskazującego datę, miejsce, zakres i czas trwania tłumaczenia. Jak wyjaśnił tłumacz przysięgły w okresie objętym kontrolą nie wykonywał tłumaczeń ustnych „(...) w kontrolowanym okresie nie miałam zleceń tłumaczeń ustnych (...). Z tych powodów koncentruję się na tłumaczeniach pisemnych. Nie umieściłam tych rubryk, by ułatwić i skrócić wydruki repertorium.”

W przypadku wpisów z 2021 r. lp.: 241, 469, 519 oraz z 2022 r. lp. 55 zarówno w kolumnie „język w którym sporządzono dokument” jak i „język tłumaczenia” odnotowano j. polski. Natomiast w przypadku wpisu z 2021 r. lp. 462 w kolumnie „język w którym sporządzono dokument” jak i „język tłumaczenia” odnotowano j. włoski. Zgodnie z wyjaśnieniami tłumacza przysięgłego z dnia 12 grudnia 2022 r. „(...) są to błędy materialne wynikające najczęściej z pośpiechu, co oczywiście nie powinno mieć miejsca, a co natychmiast poprawiłam, i tak w 2021 roku: w poz. 241 powinno być z polskiego na włoski, w poz. 462 powinno być z włoskiego na polski, w poz. 469 powinno być z polskiego na włoski, w poz. 519 powinno być z polskiego na włoski. W roku 2022: w poz. 55 powinno być z polskiego na włoski”.

We wpisie 184 z 2021 r. odnotowano tłumaczenie pisemne na język francuski zaś w kolumnie „język w którym sporządzono dokument” odnotowano j. włoski. Jak wyjaśnił tłumacz przysięgły w dniu 19 grudnia 2022 r. „ (...) było to z pewnością tłumaczenie przysięgłe, pamiętam to, ponieważ było to bardzo rzadkie zlecenie, wcześniejszego przypadku nie pamiętam. I tak jak wspominałam w poprzednim wyjaśnieniu, pamiętałam wówczas, że w znanych mi wcześniej przepisach była taka opcja tłumaczenia z języka obcego na inny język obcy w ramach języków tłumacza z doliczeniem 30% za stronę takiego tłumaczenia, i jak pamiętam z pewnością przystawiłam na tłumaczeniu dwie pieczęci z językiem francuskim

i włoskim. W przyszłości będę wykonywała w takim przypadku dwa tłumaczenia pierwsze z języka obcego na język polski, a następnie drugie z języka polskiego na język obcy.”

Jak wyjaśnił tłumacz przysięgły w dniu 12 grudnia 2022 r. odnośnie poz. 184 z 2021 r. pod którą odnotowano tłumaczenie z włoskiego na francuski „ (...) rzeczywiście takie było. Dlatego do ówczesnej ceny netto na francuski (60,00) doliczyłam 30% i wyszło 78,00. Z uwagi na fakt, że mam uprawnienia do tłumaczenia w tych dwóch językach, kończyłam romanistykę z językiem francuskim i włoskim oraz o ile dobrze pamiętam według wcześniejszych przepisów, taki był doliczany procent przy bezpośrednim tłumaczeniu z języka obcego na inny język obcy. Zdarza się to bardzo rzadko. Przy formalnym tłumaczeniu na język polski i następnie na język obcy koszt tłumaczenia dla klienta byłby dwa razy wyższy. Jeśli jest taki zakaz, to oczywiście w przyszłości mogą to być dwa oddzielne tłumaczenia, chociaż sądzę, że przy opracowywaniu nowszych przepisów dotyczących wynagradzania tłumaczy przysięgłych autorzy pominęli ten punkt, bo faktycznie nie ma wielu tłumaczy kilkujęzycznych.”

nie obowiązują już przepisy zawarte w archiwalnym rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w sprawie biegłych sądowych i tłumaczy przysięgłych z dnia 8 czerwca 1987 r. w którym w § 21 ust. 1 zapisano, że tłumacz przysięgły uprawniony jest do „sporządzania i poświadczania tłumaczeń na język polski z języka obcego, na ten język z języka polskiego oraz z języka obcego na inny język obcy w zakresie ustanowienia, a także do sprawdzania i poświadczania tłumaczeń z tego zakresu sporządzonych przez inne osoby”.

Natomiast zgodnie z obecnymi przepisami, które wprowadzono w ustawie o zawodzie tłumacza przysięgłego z dnia 25 listopada 2004 r. zawartymi w art. 13 „Tłumacz przysięgły jest uprawniony do: 1) sporządzania i poświadczania tłumaczeń z języka obcego na język polski, z języka polskiego na język obcy, a także do sprawdzania i poświadczania tłumaczeń w tym zakresie, sporządzonych przez inne osoby; 2) sporządzania poświadczonych odpisów pism w języku obcym, sprawdzania i poświadczania odpisów pism, sporządzonych w danym języku obcym przez inne osoby; 3) dokonywania tłumaczenia ustnego.”

W opracowanej na stronie Polskiego Towarzystwa Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS definicji zawodu tłumacza przysięgłego i tłumaczenia poświadczonego⁶ potwierdzono, że „(...) Tłumacz przysięgły, mający uprawnienia do dokonywania tłumaczeń w zakresie dwóch (lub większej liczby) języków obcych, nie ma prawa dokonywania bezpośredniego

⁶ <https://tepis.org.pl/definicja-zawodu-tlumacza-przysieglego-i-tlumaczenia-poswiadczonego/>

tłumaczenia poświadczonego między tymi językami.” Ponadto powyższe potwierdzone zostało w publikacji „Tłumacz Przysięgły. Status prawny i zawodowy” autorstwa Bolesława Cieślika, Danuty Kierzkowskiej, Anny Michalskiej, Doroty Staniszewskiej-Kowalak i Jacka Zielińskiego⁷ w rozdziale „Uprawnienia i obowiązki tłumaczy przysięgłych” „ (...) Z brzmienia przytoczonego przepisu wynika ponadto, że język polski musi być zawsze albo językiem źródłowym albo docelowym tłumaczenia. Nie jest zatem uprawnione bezpośrednie tłumaczenie z jednego języka obcego na drugi, nawet jeśli tłumacz ma uprawnienia do tłumaczenia w zakresie dwóch języków obcych. Jeśli więc zaistnieje potrzeba przetłumaczenia tekstu z języka obcego na inny język obcy, należy najpierw przetłumaczyć tekst na język polski, a następnie dopiero z języka polskiego na język obcy. Uzasadnieniem takiego stanowiska ustawodawcy są dwa argumenty. Po pierwsze – tłumacz przysięgły ma służyć głównie polskim organom wymiaru sprawiedliwości i polskim urzędom administracji publicznej, których językiem urzędowym jest język polski. Po drugie – zgodnie z poglądami współczesnych translatoryków i doświadczonych praktyków, umiejętność tłumaczenia w parze języków a-b-a (polski-obcy.1-polski) oraz a-c-a (polski-obcy.2-polski) nie musi być identyczna z umiejętnością tłumaczenia w parze b-c-b (obcy.1-obcy.2.-obcy.1), co może się zdarzyć, ale wymaga sprawdzenia. Sprawdzenie takie nie może być jednak przeprowadzone przez egzaminatorów, którzy sami legitymują się umiejętnością w parach obejmujących zawsze język polski (...)”.

Z uwagi na powyższe ustalenia, iż podczas kontroli stwierdzono pojedyncze nieprawidłowości w prowadzeniu repertorium w zakresie stosowania art. 17 ust. 2 oraz prawidłowym pobieraniu wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego wykonane na rzecz podmiotów, o których mowa w art. 15 ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego, tj. sądu, prokuratora, Policji oraz organów administracji publicznej, prowadzenie repertorium oraz pobieranie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego wykonane na rzecz ww. podmiotów – **ocenia się pozytywnie pomimo nieprawidłowości.**

Natomiast biorąc pod uwagę, iż podczas kontroli ustalono, że w repertorium tłumacza przysięgłego w okresie objętym kontrolą w poddanych kontroli wpisach odnotowano tłumaczenie z języka włoskiego na język francuski, co jest niezgodne z uprawnieniami wynikającymi z art. 13 ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego, informacja o dokonaniu tłumaczenia z języka obcego na język obcy zostanie przekazana do Ministerstwa Sprawiedliwości.

⁷ „Tłumacz Przysięgły. Status prawny i zawodowy” Wydawnictwo Translegis, autorstwa: Bolesław Cieślik, Danuta Kierzkowska, Anna Michalska, Dorota Staniszevska-Kowalak i Jacek Zieliński, Warszawa 2018.

Mając na uwadze powyższe ustalenia zobowiązuję Panią do każdorazowego odnotowywania w repertorium informacji, o których mowa w art. 17 ust. 2 pkt 1, 3, 4 i 6 ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego, tj.:

- daty zwrotu dokumentu wraz z tłumaczeniem,
- daty dokumentu albo adnotacji o jej braku na tłumaczonym dokumencie,
- oznaczenia dokumentu albo adnotacji o jego braku na tłumaczonym dokumencie,
- uwag o formie tłumaczonego dokumentu,
- języka tłumaczenia,
- liczby stron tłumaczenia,
- liczby sporządzonych egzemplarzy,
- wysokości pobranego wynagrodzenia.

Ponadto, wskazuję na konieczność:

- prowadzenia repertorium w sposób, który pozwala na odnotowywanie wszystkich informacji określonych w art. 17 ust. 2 ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego, tj. wprowadzenia do repertorium kolumn przeznaczonych do odnotowania informacji określonych w art. 17 ust. 2 pkt 5 ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego, tj.: opisu tłumaczenia ustnego wskazującego datę, miejsce, zakres i czas trwania tłumaczenia.
- prawidłowego odnotowywania języka, w którym sporządzono dokument oraz języka tłumaczenia,
- wykonywania czynności tłumacza przysięgłego tylko wyłącznie w takim zakresie do którego uprawniają przepisy zawarte w ustawie o zawodzie tłumacza przysięgłego.

Jednocześnie zobowiązuję Panią do przekazania, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, pisemnej informacji o sposobie realizacji zalecenia pokontrolnego oraz wniosków pokontrolnych.

z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Artur Subda
Dyrektor Wydziału Kontroli